FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

ILLUM, 15 ta' Diċembru 2022

Rikors Nru. 1060/2019 GM

AL Investments Ltd (C-7715)

vs

Emanuel Vella (23958M)

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Ġuramentat ta' AL Investments Limited (C-7715) li permezz tiegħu wara li ppremettiet illi :

> 1. Is-soċjeta' rikorrenti irrendiet servizzi u kkonsenjat prodotti lill-Intimat fuq struzzjonijiet tiegħu u skont ftehim datat 28 ta' Settembru 2015 (Dok 1 u 2) in konnessjoni ma' xogħol ta' kostruzzjoni fl-ammont miftiehem ta' mija u disgħa u ħamsin elf u tliet mitt Euro (Eur 159,300);

2. Dan l-ammont jikkonsisti fl-ammont indikat fil-ftehim iffirmat bejn il-partijiet ta' mija u ħamsa u tletin elf Euro (Eur 135,000) flimkien mat-Taxxa fuq il-Valur Miżjud (VAT).

3. Tali xogħol tlesta a sodisfazzjon tal-Intimat u tal-Perit tiegħu nhar, tant illi fil-fatt diġa' effettwa pagamenti akkont tal-ammont finali.

4. Minn tali ammont l-Intimat ħallas f'diversi pagamenti l-ammont ta' mija u ħamsa u għoxrin elf seba' mija u tlieta u għoxrin Euro u tnax-il ċenteżmu (Eur 125,723.12).

5. Għalhekk l-intimat fadal iħallas lis-Soċjeta' Rikorrenti l-bilanċ fl-ammont ta' tlieta u tletin elf ħames mija u sitta u sebgħin Euro u tmienja u tmenin ċenteżmu (Eur 33,576.88).

6. Għalhekk illum il-ġurnata u fid-data tal-preżentata tal-preżenti kawża s-somma ta' tlieta u tletin elf ħames mija u sitta u sebgħin Euro u tmienja u tmenin ċenteżmu (Eur 33,576.88) hija somma ċerta, likwida u dovuta ai fini u effetti kollha tal-liġi u għandha titħallas mill-Intimat lis-soċjeta' rikorrenti;

7. Is-soċjeta' r-Rikorrenti kellha tressaq din il-kawża billi minkejja diversi interpellanzi, l-Intimat baqa' inadempjenti;

8. Għalhekk l-Intimat fil-kawża odjerna m'għandu l-ebda linja difensjonali x'jagħti in kontro-trattazzjoni għat-talba tar-Rikorrenti u b'hekk jeżistu ċ-ċirkostanzi kollha ikkontemplati fil-Liġi ħalli din il-kawża tiġi deċiża bid-dispensa tas-smigħ;

Talbet lil din il-Qorti sabiex:

1. Tiddeċiedi din il-kawża bid-dispensa tas-smigħ a tenur tal-Artikoli 167 et sequitur tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta; u

2. Tikkundanna lill-Intimat iħallas lir-rikorrenti s-somma ta' tlieta u tletin elf ħames mija u sitta u sebgħin Euro u tmienja u tmenin ċenteżmu (Eur 33,576.88);

Rat ir-Risposta Ġuramentata ta' Emanuel Vella li permezz tagħha eċċepixxa illi:-

1. L-esponenti kien inkariga lis-soċjeta' attriċi AL Investments Ltd u dan sabiex l-istess soċjeta' tirrendi servizzi lill-esponenti liema servizzi kienu relatati ma' kostruzzjoni ta' maisonette, żewġ appartamenti u penthouse inkluż garaxxijiet taħt l-istess blokka u dan fuq il-plot li kien mmarkat bin-numru 24 Triq Ġianni Vella, Mosta skont il-permess bin-numru PA/02655/2015.

2. Premezz ta’ skrittura privata datata 28 ta' Settembru 2015 hawn anness u mmarkat bħala 'Dok EV1' il-partijiet qablu u ftehmu fuq skeda ta' rati għax-xogħlijiet deskritti fl-ewwel premessi u dan skont rati li kienu ġew miftehma ma' soċjeta' Rite Mix u dan għal xogħlijiet fuq sit 187, Gafa’ Street, Mosta, liema skema ta' rati qed tiġi hawn annessa u mmarkata bħala 'Dok EV2'.

3. Għalhekk din l-Onorabbli Qorti għanda tiċħad it-talbiet attriċi u dan peress illi, l-esponenti ħallas dak kollu li kien dovut lis-soċjeta’ attriċi u dan permezz ta' numru ta’ pagamenti li komplessivament jammontaw għal mija tnejn u għoxrin elf tliet mija u tlieta u sittin Euro u sitta u ħamsin ċenteżmu (€122,363.56ċ) kif ukoll pagament ieħor li l-esponenti għamel permezz ta' ċedola ta' depożitu bin-numru 2653/19 fl-ammont ta' ħdax-il elf erbgħa mija u tlettax-il Euro (€11,413) b'hekk pagamenti komplessivi fl-ammont ta' mija tlieta u tletin elf, seba’ mija u sitta u sebgħin Euro u sitta u ħamsin ċenteżmu (€133,776.56ċ);

4. Mingħajr preġudizzju għas-suespost, kif ser jiġi ppruvat waqt it-trattazzjoni ta' din il-kawża l-istess pagamenti ġew ikkalkolati skont l-iskema ta' rati maqbula bejn il-Partijiet u kif ċertifikati mill-Perit Michael Camilleri li kien inkarigat mill-istess proġett. Illi ġaladarba l-esponenti ħallas dak kollu li kien dovut u dan kif jidher mill-kontijiet tal-Perit Michael Camilleri hawn annessi u mmarkati bħala 'Dok EV3' għalhekk it-talba attriċi ma għandhiex mis-sewwa u għandha tiġi miċħuda minn din l-Onorabbli Qorti;

5. Mingħajr preġudizzju għas-suespost, it-talba attriċi ma għandhiex mis-sewwa stante li t-termini u kundizzjonijiet tal-iskrittura indikata bħala Dok 1 mar-rikors ġuramentat promutur ma ġewx maqbula ben il-partijiet tant illi l-istess skrittura ma ġietx iffirmata mill-esponenti u l-esponenti qed jiċħad kategorikament illi l-firma hemm indikata hija l-firma tiegħu u dan kif ser jiġi ppruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

6. Mingħajr preġudizzju għas-suespost, ġialadarba ser jirriżulta illi l-partijiet ftehmu biss permezz tal-iskritturi datata 28 ta' Settembru 2015 li għal kjarezza qed tiġi hawn annessa bħala Dok 'EV4' u Dok 'EV1' u ġialadarba l-esponenti ħallas dak kollu minnu dovut lill-esponenti għalhekk it-talbiet attriċi għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż;

7. Mingħajr preġudizzju għas-suespost, it-talbiet attriċi għandhom jiġu miċħuda stante li huma nfondati fil-fatt u fid-dritt bl-ispejjeż kontra s-soċjeta' attriċi.

Rat l-atti tal-kawża.

Qrat in-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet.

Ikkunsidrat:

Il-kwistjoni ewlenija f'din il-kawża hi jekk il-ftehim t'appalt bejn il-partijiet kienx għal somma fissa (kif jippretendi l-attur) inkella kienx skont rata partikolari (kif jippretendi l-konvenut). Għalhekk għas-soluzzjoni ta' din it-tilwima jrid isir eżami ta' dawk il-kanoni tal-ermenewtika applikabbli għall-kuntratti in ġenerali.

Il-Kodiċi Ċivili, permezz tal-Artikli 1002 sa 1011, jagħti, f'materja ta' interpretazzjoni tal-kuntratti, ċerti regoli li huma pjuttost direttivi milli normi perentorji. Il-punt tat-tluq huwa li fejn il-kuntratt huwa ċar, m'hemmx lok għal interpretazzjoni (Art. 1002). B'danakollu, meta s-sens tal-kelma ma jaqbilx ma' dak li kellhom fi ħsiebhom il-partijiet kollha, kif ikun jidher ċar mill-pattijiet meħudin kollha flimkien, għandha tgħodd l-intenzjoni tal-partijiet (Art. 1003). Meta klawżola tista' tfisser ħaġa u oħra, għandha tiftihem li tfisser dik il-ħaġa li biha jkun hemm xi effett milli dik il-ħaġa li biha ma jista' jkun hemm ebda effett (Art. 1004). Il-klawżoli kollha ta' kuntratt jitfissru l-waħda bl-oħra, billi kull klawżola tingħata s-sens illi jidher mill-att kollu (Art. 1008). Fid-dubju, l-konvenzjoni tiġi mfissra kontra dak li favur tiegħu saret l-obbligazzjoni u favur dak illi trabat bl-obbligazzjoni (Art. 1009). Id-direttivi mogħtija mill-Kodiċi Ċivili huma ċari u skjetti iżda jkopru tista' tgħid is-sitwazzjonijiet tipiċi li fihom jinqalgħu kwistjonijiet dwar kif għandu jinftihem kuntratt.

Fit-*travaux preparatoires* tal-Kodiċi ta' Napuljun, fonti tal-preċitati dispożizzjonijiet tal-kodiċi Malti, Bigot-Premeneau, fil-Kunsill tal-Istat,

bi tweġiba għal osservazzjonijiet ta' Defermon, qal li r-regola li wieħed għandu jfittex l-intenzjoni komuni tal-partijiet pjuttost milli joqgħod fuq is-sens letterali tal-kliem kienet stabbilita għall-każ fejn il-kliem jesprimi ħażin l-intenzjoni tal-partijiet: *ou` les termes experiment mal l'intention des parties.*

Il-ġurisprudenza tagħna ma tammettix il-prova testimonjali kontra jew b'żieda għall-kontenut tal-att miktub; tammettiha biss biex tiċċara l-intenzjoni tal-partijiet meta din tkun espressa b'mod ambigwu.[1] B'danakollu l-intepretazzjoni tal-kuntratt trid tieħu qies tal-intenzjoni tal-partijiet oġġettivizzata fl-akkordju. Fi kliem il-Qorti tal-Kassazzjoni Taljana: "*nell'indagine sulla comune volonta` dei contraenti non si deve cercare di chiarire l'integrale intenzione di ciascuna parte ma* ***quel tanto delle rispettive intenzioni che si siano fuse,***[2] *venendo cosi` a far luogo a quella comune volonta` che costituisce la legge del contratto*".[3] Fi kliem ieħor, il-Qorti trid tieħu qies tat-tifsira li kull kuntrattant, fiċ-ċirkostanzi konkreti, kellu raġonevolment jagħti lill-akkordju.

Il-prinċipju tal-*favor debitoris* huwa wieħed sussidjarju, applikabbli biss meta l-kanoni l-oħrajn ma jwasslux għall-intenzjoni komuni tal-partijiet. Altrimenti kull ambigwita` tmur awtomatikament favur id-debitur tal-obbligazzjoni anke jekk jiġu njorati l-kanoni l-oħrajn ta' interpretazzjoni. Il-Qorti tal-Kassazzjoni ta' Napli qalet, b'riferenza għal disposizzjoni fil-kodiċi ċivili Taljan l-antik simili għall-Art. 1009 tal-Kodiċi Malti, li "*l'articolo 1137 suppone che non vi sia altro mezzi di eliminare il dubbio".*[4] Il-Kodiċi Taljan tal-1942, fl-Art. 1371 huwa kemmxejn

[1] Quattromani v Micallef 26.01.1926 Qorti tal-Appell; Spiridione Borg v Antonio Agius 01.02.1926 Appell Ċivili; XXXIV.iii.746.
[2] L-enfasi ġiet miżjuda minn din il-Qorti.
[3] Cassazione 29.09.1994, n. 7937.
[4] Cassazione, Napoli, 05.06.1897, ippubblikata fil-Gazzetta del Procuratore, anno XXVIII, paġna 590.

differenti. Jagħmilha ċara li "*Qualora, nonostante l'applicazione delle norme contenute in questo capo, il contratto rimanga oscuro, esso deve essere inteso nel senso meno gravoso per l'obbligato, se e` a titolo gratuito, e nel senso che realizzi l'equo temperamento degli interessi delle parti, se e` a titolo oneroso".* Kif ser jiġi muri, il-Qorti f'din il-kawża m'għandhiex ħtieġa li tistrieħ fuq il-prinċipju sussidjarju tal-*favor debitoris.*

Fil-każ preżenti, il-partijiet l-ewwel għamlu skrittura bejniethom, miktuba *di proprio pugno* mill-konvenut u ffirmata miż-żewġ partijiet li fil-parti rilevanti tgħid hekk:

> "…qed isir dan il-ftehim sabiex jingħata xogħol ta' bini… ta' valur medju ta' €135,000 u li għalihom ser ikunu valutati bil-prezzijiet ġia indikata skont ma huma stmati minn Rite Mix tal-Mosta u li nħadmu fuq is-sit ta' 107 Gafa' Street Mosta sena u nofs ilu."

Imbagħad iktar tard fl-istess ġurnata inkitbet skrittura oħra li fil-parti li tiswa għal din il-kawża tgħid hekk:

> "2. EM (Emmanuel Vella) sejjer iħallas lil AL Investments l-ammont ta' €135,000 (VAT mhux inkluż) liema ammont jinkludi l-ispejjeż tal-materjal u kostruzzjoni u x-xogħol tal-idejn skont ir-rati ġja`użati fuq proġett ieħor ġewwa 107, Triq Gafa` Mosta mir-Rite Mix Ltd.
>
> "3. Dan il-ħlas… (għandu jsir) skont l-aġġustament li għandu jsir skont il-klawżola numru 4;
>
> "4. Illi l-partijiet fl-aħħar tax-xogħlijiet sejrin ikejlu l-bini taħt is-superviżjoni tal-perit tal-proġett u jsiru l-aġġustamenti meħtieġa fil-prezz skont il-kejl".

It-tieni skrittura ġiet redatta mill-avukat tal-attriċi wara li Albert Xuereb, direttur tagħha, mar għandu biex "jagħmilha iktar pulita". Kellu jmur miegħu il-konvenut li iżda ma marx. Albert Xuereb iffirmaha quddiem l-

avukat li għamel xhud tal-firma għalih biss imbagħad taha lill-konvenut li ffirmaha wkoll.

Għal xi raġuni li jaf hu biss il-konvenut ċaħad li ffirma t-tieni skrittura, iżda espert kalligrafu mqabbad mill-Qorti kkonfermat li l-firma fuq it-tieni skrittura hija tiegħu. Għalkemm dan idgħajjef ħafna l-kredibilita` tal-konvenut, mhux bilfors jeffettwa l-konklużjonijiet li sejra tasal għalihom il-Qorti, kemm-il darba s-soluzzjoni tal-kawża ma tiddependix fuq x'għid jew x'jaħseb il-konvenut (jew l-attriċi) imma fuq il-volonta` komuni tal-partijiet kif tista' tiġi dedotta mill-ftehim innifsu.

Il-Qorti tosserva li ż-żewġ skritturi fihom riferenza għall-istess prezz - €135,000; bl-ewwel skrittura mingħajr riferenza għall-VAT u bit-tieni skrittura żżid il-VAT ma' dan il-prezz. Iż-żewġ skritturi fihom riferenza għar-rati kif maħduma minn Rite Mix Ltd. L-ewwel skrittura fiha l-frażi "valur medju ta' €135,000". It-tieni skrittura ma fihiex il-kliem "valur medju".

Min-naħa l-oħra, il-paragrafi 3 u 4 tat-tieni skrittura ma jeżistux fl-ewwel skrittura.

Huwa prinċipju stabbilit li meta partijiet jilħqu ftehim verbali, u jiftiehmu li jirriduċuh għall-kitba, hija l-kitba li tgħodd. Hawnhekk iżda għandna ftehim bil-miktub li l-partijiet qablu li "jirfinawh" permezz ta' skrittura oħra miktuba minn avukat. It-tieni skrittura ma tagħmel l-ebda riferenza għall-ewwel skrittura u m'hemmx imniżżel li l-partijiet qegħdin jirrevokawha. Għall-Qorti dan ifisser li ż-żewġ skritturi għandhom jinqraw flimkien biex tiġi stabbilita l-intenzjoni komuni tal-partijiet.

Ir-riferenza fiż-żewġ skritturi għar-rati tar-Rite Mix Limited hija superfluwa għall-aħħar jekk wieħed jinterpreta l-iskritturi fis-sens li kien hemm qbil fuq somma fissa bħala prezz tal-appalt. Mhux biss superfluwa imma saħansitra kontradittorja, għax jew il-prezz huwa somma fissa jew huwa prezz li jinħadem skont ir-rati miftiehma jew rati medji tas-suq. Ma jistax jiġi preżunt li r-riferenza għar-rati saret b'kapriċċ. Issa kif ġja` ngħad, fl-ewwel skrittura s-somma hija kkwalifikata bil-kelma "medju" li turi li żgur mhix waħda definittiva, imma indikattiva. Fit-tieni skrittura m'hemmx il-kelma "medju" imma minflok hemm miżjudin il-klawżoli 3 u 4 li permezz tagħhom il-partijiet ftiehmu li meta jitlestew ix-xogħlijiet isir aġġustament tal-prezz skont il-kejl. Mela anke l-kliem fit-tieni skrittura, juri li s-somma ta' €135,000 lanqas kienet fissa imma indikattiva biss.

Fil-fehma tal-Qorti, għalhekk, b'applikazzjoni tal-prinċipji ermenewtiċi suċċitati għall-fattispeċje tal-każ, il-ftehim bejn il-partijiet kien li jiġu applikati r-rati tar-Rite Mix Ltd u s-somma mniżżla fl-iskritturi kienet waħda indikattiva biss.

Tenut kont tal-premess, jirriżulta li l-konvenut ħallas l-ammont kollu dovut skont ir-rati applikabbli kif imkejla mill-perit tiegħu.

Decide:

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti:

(1) Tilqa' t-tielet eċċezzjoni tal-konvenut.

(2) Tiċħad it-talbiet tal-attur.

Spejjeż a kariku tal-attur, ħlief dawk tal-perit kalligrafu li għandu jbatihom il-konvenut.

Moqrija.

ONOR. IMĦALLEF
GRAZIO MERCIECA